

نگاهن اجمالی بر سیر تاریخی آموزش و پرورش

در ایران قبل و بعد از اسلام

از آغاز تا پایان حکومت صفویان

مؤلف

دکتر رحیم کاویانی

عضو هیات علمی دانشگاه فرهنگیان

ویراستار

دکتر نفیسه صالحی

عضو هیات علمی دانشگاه فرهنگیان

سرشناسه	: کاویانی، رحیم، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: Kaviani, Rahim
مشخصات نشر	: نگاه‌های اجمالی بر سیر تاریخی آموزش و پرورش در ایران قبل و بعد از اسلام از آغاز تا پایان حکومت صفویان / رحیم کاویانی.
مشخصات ظاهری	: تبریز: انتشارات پژوهش‌های دانشگاه، ۱۳۹۷.
شابک	: 978-600-483-159-8
وضعیت فهرست نویسی	: ۱۵۲ ص.
یادداشت	: فیبا
موضوع	: کتابنامه: ص ۱۳۶.
موضوع	: آموزش و پرورش -- ایران -- تاریخ
موضوع	: Education-- Iran-- History
موضوع	: اسلام و آموزش و پرورش -- ایران -- تاریخ
موضوع	: Islamic education -- Iran -- History
موضوع	: آموزش و پرورش -- ایران -- تاریخ -- پیش از اسلام
موضوع	: Education-- Iran-- History -- To 633
موضوع	: ایران -- تاریخ -- صفویان، ۹۰۷ - ۱۱۳۸ ق.
موضوع	: Iran -- History -- Safavids, 1502 - 17۰۵
شناسه افزوده	: نقشه صالحی، ۱۳۵۸ - ویراستار
شناسه افزوده	: انتشارات پژوهش‌های دانشگاه
شناسه افزوده	: University Press Publications
رده بندی کنگره	: LA۱۰۷ / C۴۸۰۷
رده بندی دیویی	: ۳۷۰/۹۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۸۵۰۱

عنوان کتاب: نگاه‌های اجمالی بر سیر تاریخی آموزش و پرورش در ایران قبل و بعد از اسلام از آغاز تا پایان حکومت صفویان

مؤلف: _____

ویراستار: _____

ناشر: _____

طراح روی جلد: _____

صفحه آرای: _____

چاپ و مصافح: _____

تیراژ: _____

نوبت چاپ: _____

شابک: _____

قیمت: _____

انتشارات پژوهش‌های دانشگاه

مرکز تخصصی چاپ نشر کتب دانشگاهی ویژه اساتید و اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها

انتشارات پژوهش‌های دانشگاه

آدرس دفتر مرکزی: آذربایجان شرقی، تبریز، آبران، مجتمع تجاری بلور، رویروی کلاکتری، داخل حیاط (ضلع شرقی)، پلاک ۳۹

بخش امور فنی: ۰۴۱۳۳۲۵۰۲۴۸

تلفن‌های تماس بخش مدیریت: ۰۹۱۴۶۱۴۳۳۴۶/۰۴۱۳۳۲۶۲۱۱۶

تلفن: ۰۹۳۰۸۱۴۸۴۸۶

دفتر اهر: شهرستان اهر - میدان معلم - رویروی دارایی - انتشارات پژوهش‌های دانشگاه/ دفتر اهر

تلفن: ۰۴۱ - ۳۵۵۶۱۹۶۱

مرکز پخش: آذربایجان شرقی، تبریز، خیابان امام، رویروی سه راه طالقانی، انتشارات شایسته

www.Unpb.org / Info@unpb.org www.Pajohesh-daneshgah.ir / Info@pajohesh-daneshgah.ir

طبق قانون حمایت از حقوق ناشران و مولفان هر شخص حقیقی و حقوقی که تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه ناشر و مولف، نشر یا عرضه یا تکثیر یا تجدید چاپ نماید مورد پیگیری جدی قانونی خواهد گرفت و مطابق با جرایم قوانین اسلامی برخورد خواهد شد.

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
	فصل اول: نگاهی اجمالی بر سیر تاریخی آموزش و پرورش در ایران قبل از اسلام
۱۱	 پیشدادیان
۱۲	 کیانیان
۱۲	 مادها
۱۳	 هخامنشیان
۱۵	 سلوکیان
۱۶	 اشکانیان
۱۷	 ساسانیان
۱۸	 تعلیم و تربیت در ایران قبل از اسلام
۱۸	 مرحله اول: خانه و خانواده
۱۹	 مرحله دوم: آموزش عمومی
۱۹	 مرحله سوم: آموزشهای اختصاصی
۲۰	 ۱- زرتشت
۲۰	 ۲- دولت
۲۱	 ۳- تربیت بدنی
۲۲	 ادیان در ایران باستان و تاثیرات آن بر آموزش و پرورش
۲۲	 آئین مهر پرستی
۲۵	 آئین زرتشت
۲۵	 زندگانی زرتشت
۲۶	 تعالیم زرتشت
۲۸	 جایگاه تعلیم و تربیت از نظر زرتشت
۲۸	 مانئ
۳۰	 عقاید مانئ
۳۱	 آموزه های تعلیمی و تربیتی مانئ
۳۲	 مزدک
۳۳	 عقاید و آموزه های مزدک
۳۴	 بودا
۳۵	 تعالیم بودا

۳۷	 مسیحیت
۳۸	 تعلیم مسیح
۴۰	 زبان و خط در عهد باستان
۴۰	 زبان پارسی باستان
۴۱	 خط میخی
۴۱	 زبان اوستایی
۴۲	 خط اوستایی
۴۲	 زبان پهلوی
۴۳	 خط پهلوی
۴۴	 مدرسه و آموزش عالی در ایران قبل از اسلام
۴۴	 مدرسه
۴۵	 مکانها و مراکز آموزشی در دوره هخامنشیان
۴۸	 مکانها و مراکز آموزشی در دوره ساسانیان و اشکانیان
۴۹	 مراکز آموزشی و آموزش عالی در ایران باستان
	فصل دوم: نگاهی اجمالی بر سیر اریای آموزش و پرورش در ایران بعد از اسلام
۵۳	 مختصری از تاریخ ایران بعد از اسلام
۵۳	 حضور اعراب و مسلمانان در امپراطوری ایران
۵۴	 سلسله طاهریان
۵۵	 سلسله صفاریان
۵۵	 سلسله سامانیان
۵۶	 سلسله زیاریان
۵۷	 سلسله آل بویه
۵۸	 سلسله غزنویان
۶۰	 سلسله سلجوقیان
۶۲	 سلسله خوارزمشاهیان
۶۳	 سلسله ایلخانیان
۶۵	 سلسله تیموریان
۶۶	 سلسله صفویان
۶۹	 سلسله افشاریان
۷۰	 سلسله زندیه
۷۲	 بررسی وضعیت آموزش و پرورش در ایران بعد از اسلام

۷۲.....	صدر اسلام
۷۳.....	خلفای راشدین
۷۴.....	امویان
۷۶.....	دولت عباسیان
۷۹.....	آموزش و پرورش صدر اسلام
۸۱.....	روش های تعلیمی پیامبر
۸۱.....	۱- تلاوت آیات قرآن
۸۲.....	۲- خطابه و موعظه
۸۲.....	۳- اعزام معلم مبلغ
۸۳.....	۴- ارسال نامه پیام
۸۳.....	۵- روش عملی
۸۴.....	روشهای تعلیم امامان معصوم
۸۸.....	مراکز آموزشی در ایران بعد از اسلام
۸۹.....	مسجد
۹۱.....	مساجد آموزشی جهان اسلام
۹۱.....	۱- مسجد جامع بصره
۹۲.....	۲- مسجد جامع کوفه
۹۲.....	۳- مسجد جامع فسطاط
۹۳.....	۴- مسجد جامع دمشق
۹۴.....	۵- مسجد جامع منصور
۹۴.....	۶- مسجد الاقصی و قبه الصخره در بیت المقدس
۹۵.....	زاویه
۹۶.....	مکتب
۹۹.....	مدرسه
۱۰۲.....	ویژگی و امتیازات مدارس به منزله یک سازمان و تشکیلات آموزشی
۱۰۲.....	مدارس خصوصی
۱۰۳.....	مدارس دولتی
۱۰۵.....	چگونگی اداره نظامیه
۱۰۵.....	معلمان نظامیه
۱۰۶.....	طلاب نظامیه
۱۰۶.....	محتوی تدریس در نظامیه

۱۰۷	روش تعلیم
۱۰۷	دیگر مدارس بزرگ جهان اسلام
۱۰۸	مدارس بغداد
۱۰۸	مدارس ایران
۱۰۹	مدارس مصر
۱۰۹	دیگر مدارس آموزشی در ایران و اسلام و شیوه تعلیم و تربیت در آنها
۱۱۰	کتابخانه
۱۱۰	کتابخانه های اسلامی
۱۱۳	ویژگی کتابخانه های اسلامی
۱۱۴	دار العلم
۱۱۶	جامع و دانشگاهها
۱۱۶	جامع قیروان
۱۱۷	جامع زیتونه
۱۱۸	جامع قرطبه
۱۱۹	جامع قرویین فاس
۱۲۰	جامع الأزهر
۱۲۲	بیمارستان
۱۲۵	بیمارستانهای آموزشی
۱۲۵	بیمارستان مقتدری
۱۲۵	بیمارستان عضدی
۱۲۶	بیمارستان منصوری
۱۲۶	بیمارستان رشیدالدین
۱۲۶	کاخ
۱۲۸	رصدخانه
۱۳۱	خانقاه
۱۳۴	فلسفه آموزش و پرورش از دیدگاه اسلام و مسلمانان
۱۳۶	منابع معرفت از نظر مسلمانان و تاثیر آن در تعلیم
۱۳۷	روشهای تدریس
۱۳۷	حلقه های درس
۱۳۸	سماع
۱۳۹	املاء

۱۴۰		قرائت
۱۴۰		اجازه
۱۴۱		وجاهه
۱۴۱		رحله (سفر علمی)
۱۴۲		وسایل تحصیل
۱۴۲		۱- حفظ
۱۴۲		۲- روایت
۱۴۳		۳- درایه (فهم)
۱۴۳		۴- سوال و مناقشه
۱۴۴		۵- مناظره و مذاکره
۱۴۴		القاب علمی در جامعه اسلامی
۱۴۷		ساختار و شیوه های آموزش در دانشگاه های اسلامی
۱۴۷		۱- استاد
۱۴۷		۲- معید
۱۴۷		۳- دانشجو
۱۴۹		کتابنامه

پس از حمد و سپاس خداوند بزرگ و مهربان و سلام و صلوات بر خاتم انبیاء و اهل بیتش علیهم السلام به دنبال بحث و گفتگو پیرامون تاریخ آموزش و پرورش در ایران و اسلام با دانشجویان و همکاران محترم و بررسی منابع موجود که هر کدام با توجه به زمان تولدشان ارزشی مضاعف دارند، به این نتیجه رسیدیم که دانشجویان مقطع کارشناسی به منبعی نیاز دارند که از نظر محتوایی ساده تر و قابل فهم تر باشد، ضمن آنکه مطالب بیشتری را در بر گیرد. گلیه دانشجویان و همکاران از وضعیت کتب رجوع و نحوه نگارش یا تنوع مطالب و موضوعات متقاعدم کرد تا دست به تالیف این کتاب بزنم.

کتاب حاضر سیر تاریخی آموزش و پرورش را از آغاز تا اول حکومت قاجاریان بررسی می کند. از قاجار تا به امروز خود موضوع دیگری است که در جلد دوم این کتاب به حول و قوه الهی مجال ظهور خواهد یافت.

برای آشنایی دانشجویان با دوره های مختلف تاریخ، مختصری از تاریخ هر دوره یا سلسله نیز آمده است. طبیعی است برای آشنایی بیشتر با مطالب تخصصی تر تاریخ، دانشجو و خواننده محترم ناگزیر است به کتب تاریخی مراجعه کند.

بسیار علاقمندم در اینجا مراتب سپاس قلبی خود را تقدیم کسانی کنم که در به ثمر رسیدن این اثر مراری رساندند.

از دانشجویان دانشگاه فرهنگیان بالخصوص دانشجویان پردیس الزهراء (س) سمنان بسیار سپاسگزارم که با سوالات جدی خود به من انگیزه بیشتری برای تالیف این اثر دادند، در این بین از دانشجو معلمان خانمها فرزانه شعبانی، فاطمه نجفی و الهام السادات میری سپاسگزارم که متن را قبل از چاپ خواندند و اشکالات نگارشی آن را اصلاح کردند. درود بر شما.

از همکاران عزیز در گروه تاریخ و معارف دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه علوم پزشکی و دانشگاه
صنعتی شاهرود صمیمانه سپاسگزارم. در مباحث فنی این کتاب همواره نظرات تحلیلی آنها چراغ
راهم بوده است.

www.ketab.ir